

Reactie op: Pensioenfinanciering en het mannaprincipe

Sommige verhalen zijn te mooi om waar te zijn. Het verhaal van Ids van der Ploeg uit ESB van 6 april jl. behoort tot deze categorie. Zijn boodschap luidt vrij vertaald: Laten we het pensioengeld van de ambtenaren afpakken en iedereen wordt er gelukkiger van, inclusief de ambtenaren zelf. Hoewel het aantrekkelijk is om iedereen gelukkiger te maken, overtuigt het betoog van de heer Van der Ploeg niet. Het lijkt alsof hij de theorie van de econoom Aaron verwacht met de uitspraken van de bijbelse Aaron.

Van der Ploeg zegt zijn pleit te baseren op de zogenaamde Aaron-conditie. Dit is een conditie die de econoom Aaron formuleerde en waarmee nagegaan kan worden of pensioenen het beste op omslag- of op kapitaaldeckingsbasis gefinancierd kunnen worden. Aaron beargumenteerde dat een kapitaaldeckingsstelsel de voorkeur geniet wanneer het reële rendement op het pensioenvermogen groter is dan de reële groei van de grondslag van de pensioenpremie. Dit laatste is gelijk aan de groei van de arbeidsproductiviteit plus de groei van de beroepsbevolking. Andersom is een omslagstelsel te prefereren wanneer de reële groei van de pensioengrondslag groter is dan het reële rendement op het pensioenvermogen.

In theorie is de Aaron-conditie relatief gemakkelijk af te leiden. In de praktijk is het echter moeilijk om het precieze teken van de conditie te bepalen. De reële rendementen, de arbeidsproductiviteitsgroei en de groei van de beroepsbevolking variëren namelijk over de tijd. Op grond van de Aaron-conditie was in de jaren vijftig wellicht een pensioen op omslagbasis te prefereren. Toentertijd groeide de beroepsbevolking sneller dan het reële rendement op kapitaal. Door de vergrijzing en daaruit voortkomende dalende beroepsbevolking komt in het huidige tijdsbestek echter een kapitaaldeckingsstelsel steeds meer op punten voor te staan.

In de praktijk is het enigszins koffiedik kijken welk stelsel de voorkeur geniet. We mogen in Nederland dan ook trots zijn op een pensioenstelsel dat financiering op basis van omslag (AOW) en kapitaaldekking (tweede pijler pensioenen) combineert. Met de komende vergrijzing zijn we blij met de kapitaalgedekte tweede pijler. Met eventueel tegenvallende beursresultaten of een uit de hand lopende (loon)inflatie zijn we blij met de op omslagbasis gefinancierde AOW. De risico's van een dalende beroepsbevolking en tegenvallende beursresultaten en inflatie worden in ons pensioenstelsel gespreid. Ondanks het feit dat de beroepsbevolking in de toekomst zal dalen, weet de heer Van der Ploeg toch op

ingenieuze wijze uit de Aaron-conditie af te leiden dat een op omslagbasis gefinancierd ambtenarenpensioen de voorkeur geniet. Waarschijnlijk baseert hij zich hierbij meer op de bijbelse Aaron die het volk Israël aanmoedigde om zijn goud af te staan voor een gouden kalf ("Rukt af de gouden oorsierselen, die in de oren uwer vrouwen, uwer zonen, en uwer dochteren zijn; en brengt ze tot mij") dan op de econoom Aaron die in 1966 een invloedrijk artikel in de *Canadian Journal of Economic and Political Science* publiceerde. Hoe het ook zij, Van der Ploeg stelt voor om het ABP vermogen van ruim 200 miljard euro te confisqueren en de pensioenuitkeringen van ambtenaren voortaan op omslagbasis via de overheidsbegroting te financieren. Dit heeft volgens Van der Ploeg alleen maar voordelen. De overheid kan met het geconfisqueerde pensioengeld van ambtenaren de door de vergrijzing oplopende kosten van de AOW en zorg opvangen. Belastingbetalers hoeven niet meer te vrezen voor een oplopende belastingdruk en ambtenaren lopen niet langer het risico van een indexatiekorting. Dat met het pensioengeld van de ambtenaren een deel van de toekomstige vergrijzingslasten opgevangen kan worden, is ongetwijfeld waar. Voor een deel gebeurt dit overigens al omdat de overheid via de omkeerregel aanspraak maakt op circa veertig procent van het pensioenvermogen. Of zowel belastingbetalers als ambtenaren blij moeten zijn met het voorstel kan echter worden betwijfeld. Door de vergrijzing zal namelijk in de toekomst ook het aantal gepensioneerde ambtenaren toenemen, naar verwachting van 700 duizend in 2006 naar 1,8 miljoen in 2040. Bij een op omslagbasis gefinancierd ambtenarenpensioen zal dit leiden tot een stijging van de belastingdruk en/of een daling van het ambtenarenpensioen. Het voorstel van Van der Ploeg leidt kortom alleen tot een verschuiving van de vergrijzingsproblematiek van de AOW en zorg naar de ambtenarenpensioenen. Per saldo wellicht een meevaller voor de belastingbetalers, maar zeker niet voor de ambtenaren.

Net als de bijbelse Aaron roept de heer Van der Ploeg de bevolking op om het opgebouwde kapitaal af te staan. Dit deed Van der Ploeg al in het dagblad *Trouw* van 24 januari 1991. Gelukkig is zijn roep, met behulp van de theorie van de econoom Aaron, al geruime tijd genegeerd. Hopelijk zal dit ook in de toekomst zo blijven.

LITERATUUR

Aaron, H. (1966) *The Social Insurance Paradox*. *Canadian Journal of Economic and Political Science*, 32(3), 371-374.